

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 11Co/143/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7518202430
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 03. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jarmila Maximová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2020:7518202430.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jarmily Maximovej a sudcov JUDr. Jarmily Čabaiovej a JUDr. Martina Kolesára v spore žalobcu: EOS KSI Slovensko, s.r.o. so sídlom Pajštúnska 5, Bratislava, IČO: 35 724 803, právne zastúpený: TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o. so sídlom Pajštúnska 5, Bratislava, proti žalovanej: D., o zaplatenie 950,51 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Košice - okolie z 8. januára 2019, č. k. 10Csp/93/2018-117

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok v napadnutom zamietavom výroku a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia v r a c i a vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Košice - okolie (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) napadnutým rozsudkom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 494,01 Eur s úrokmi z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 98,49 Eur od 4.6.2015 do zaplatenia, zo sumy 90,88 Eur od 4.7.2015 do zaplatenia, zo sumy 56,22 Eur od 4.8.2015 do zaplatenia, zo sumy 66,57 Eur od 4.9.2015 do zaplatenia, zo sumy 52,93 Eur od 6.10.2018 do zaplatenia, zo sumy 50,81 Eur od 4.11.2015 do zaplatenia a zo sumy 78,11 Eur od 4.12.2015 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku (I), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II) a žiadnej zo strán nárok na náhradu trov konania nepriznal (III).

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť mu okrem priznaného plnenia tiež i zmluvnú pokutu v sume 456,50 Eur zo záväzkového právneho vzťahu strán založeného Zmluvami o poskytovaní verejných služieb uzavretými dňa 16.4.2014 a dňa 8.4.2015 medzi žalovanou ako užívateľkou služieb elektronickej komunikácie a spoločnosťou Slovak Telekom, a.s. v hmotnoprávnom postavení ich poskytovateľa (ďalej tiež aj „zmluva o poskytovaní služieb“ alebo len „zmluva“). Predmetom týchto zmlúv bolo poskytovanie služieb elektronickej komunikácie spoločnosťou Slovak Telekom, a.s. oproti povinnosti žalovanej platiť za ne dohodnutú cenu na základe mesačného vyúčtovania. Podľa tvrdenia žalobcu žalovaná nezaplatila cenu za služby elektronickej komunikácie riadne a včas spolu v sume 494,01 Eur vyúčtovanú jej postupne faktúrou č. 7504386718 na sumu 98,49 Eur splatnou dňa 3.6.2015, č. 7505335504 na sumu 90,88 Eur splatnou dňa 3.7.2015, č. 7506310253 na sumu 56,22 Eur splatnou dňa 3.8.2015, č. 7507310371 na sumu 66,57 Eur splatnou dňa 3.9.2015, č. 7508277981 na sumu 52,93 Eur splatnou dňa 5.10.2015, č. 7509257501 na sumu 50,81 Eur splatnou dňa 3.11.2015, č. 7510218412 na sumu 78,11 Eur splatnou dňa 3.12.2015. Popri týchto plneniach sa žalobca domáhal tiež zaplatenia zmluvných pokút v celkovej sume 456,50 Eur vyúčtovaných faktúrou č. 7604420698 na sumu 456,50 Eur splatnou dňa 3.6.2016 a dohodnutých v zmluve pre prípad porušenia právnej povinnosti žalovanej platiť cenu za poskytnuté služby v priebehu dohodnutej doby viazanosti 24 mesiacov (168,- Eur) a pre prípad porušenia povinnosti riadne a včas kúpiť cenu koncového zariadenia Samsung P3200 Galaxy TAB 3 7.0 White (331,- Eur). Žalobca nadobudol žalovanú pohľadávku od spoločnosti Slovak Telekom, a.s. na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 21.6.2017.

3. Prvoinštančný súd v napadnutom rozsudku bezozvyšku vyšiel zo zistení zodpovedajúcich skutkovému vymedzeniu uplatneného nároku v žalobe. Skutkovo tiež ustálil, že právo veriteľa na zmluvnú pokutu nebolo vyjednané osobitne, ale predstavuje súčasť formulárovej zmluvy o poskytovaní služieb, obsah ktorej nemohla žalovaná nijak ovplyvniť, že výška zmluvnej pokuty za porušenie povinnosti viazanosti sa v zmysle zmluvy mala postupne znižovať v závislosti od dĺžky trvania právneho vzťahu podľa stanoveného vzorca, pričom zo zmluvy nevyplýva, na aké obdobie bola uzavretá, resp. nie je v nej vyjadrené na aký čas boli žalovanej poskytnuté benefity, že zo zmluvy zo dňa 08.04.2015 a z dodatku k tejto zmluve nie je možné zistiť, aké konkrétne benefity boli poskytnuté žalovanej, v akej hodnote, a prečo bola zmluvná pokuta dohodnutá vo výške 168,- Eur, keď žalovanej bolo poskytnuté telekomunikačné zariadenie Huawei Ascend Y550 v sume 119,- Eur za akciovú cenu 1,- Euro. Hoci žalobca zakotvil do zmluvy tzv. degresívnu zmluvnú pokutu, avšak aj tu je potrebné dodržiavať ust. § 544 a nas. OZ a upraviť klesanie tak, aby bolo zreteľné, zrozumiteľné a určité tak, že namiesto komplikovaného vzorca určiť pevnú sumu, o ktorú sa bude postupne znižovať zmluvná pokuta a za aké obdobie, ktoré by si mohol koncový spotrebiteľ ľahko vypočítať. Čo sa týka zmluvy zo dňa 16.04.2014, v tomto prípade súd prvej inštancie bol toho názoru, že dohodnutá zmluvná pokuta je v rozpore s dobrými mravmi. V tomto prípade sa sporové strany dohodli, že poskytnuté telekomunikačné zariadenie Samsung Galaxy P3200 Tab 37.0 White v sume 269,- Eur (v jeho plnej cene) žalovaná splatí pri podpise zmluvy sumu 1,- Euro a zvyšnú sumu 268,- Eur uhradí v 24 - mesačných splátkach v sume 11,17 Eur, resp. poslednej splátky v sume 11,09 Eur. Z uvedeného vyplýva, že žalobcovi v tomto prípade nemohla vzniknúť žiadna škoda, keďže žalovanej neposkytol žiadnu zľavu z predmetného telekomunikačného zariadenia a položka splátka zariadenia, je súčasťou vyššie uvedených faktúr, pričom dokonca faktúrou č. 7510218412 žalobca zosplatnil nesplatené splátky telekomunikačného zariadenia v sume 78,11 Eur. Podľa názoru súdu je toto neštandardný postup, aby sa zabezpečoval takýto záväzok žalovanej, ktorého hodnota činila sumu 269,- Eur, zmluvnou pokutou v sume 331,94 Eur, keď sa so žalovanou dohodli na splátkach sumy zariadenia, na základe ktorých mohol v prípade nedodržania povinností zo strany žalovanej tieto splátky zariadenia jednorazovo zosplatiť, čo aj vykonal.

4. Na takto zistený skutkový stav prvoinštančný súd aplikoval ust. § 43 ods. 2 a § 44 ods. 1 a ods. 8 písm. b) a d) zák. č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách, v znení neskorších zmien a doplnkov a § 52 a nasl., § 53 ods. 5, § 544 ods. 1 a 2 zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „OZ“), právne posúdil vzťah strán ako spotrebiteľský, záväzkový zo zmluvy o poskytovaní verejných služieb, uzavretej podľa zák. č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách, z ktorého vyvodil právnu povinnosť žalovanej zaplatiť žalobcovi za poskytnuté služby elektronickej komunikácie vyúčtovanú cenu v sume 494,01 Eur. Za omeškanie žalovanej s jej plnením zároveň prvoinštančný súd priznal žalobcovi úroky z omeškania s použitím ust. § 517 ods. 1 a 2 OZ, vo výške vyplývajúcej z ust. § 3 ods. 1 nar. vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, v znení neskorších zmien a doplnkov s tým, že začiatok omeškania odvíjal od splatnosti jednotlivých vyúčtovacích faktúr. Naproti tomu súd prvej inštancie zamietol žalobu v časti o zaplatenie zmluvných pokút v celkovej sume 456,50 Eur, na podklade ustálenia spotrebiteľskej povahy právneho vzťahu strán a záveru (tiež) o spotrebiteľskej neprijateľnosti dohody strán o zmluvnej pokute. Na vysvetlenie tohto záveru v odôvodnení napadnutého rozsudku skonštatoval, že „podmienky, za akých žalobca dohaduje zmluvnú pokutu v štandardných zmluvách, podľa názoru súdu poškodzujú spotrebiteľa, a sú preto neplatné“ a odkázal v tejto súvislosti na závery, vyplývajúce z uznesenia Krajského súdu v Prešove z 15. marca 2012, sp. zn. 16Co/31/2012. V zmysle smernice Rady 93/13/EHS za individuálnu zmluvnú podmienku možno považovať, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou. Napokon podľa záveru súdu prvej inštancie „... dojednanie zmluvnej pokuty spôsobom: v prípade porušenia zmluvných povinností (aj s demonštratívny výpočtom určitých povinností) je povinný uhradiť zmluvnú pokutu v stanovenej výške, podmienky určitosti právneho úkonu nespĺňa. Zmluva o pripojení, ktorej súčasťou sú aj všeobecné obchodné podmienky a jej dodatok, obsahuje niekoľko povinností účastníka rôznej závažnosti. Uvedená formulácia neumožňuje posúdenie, porušenia ktorej povinnosti účastníka je sankcionované zmluvnou pokutou, tomuto záveru nebráni ani ich demonštratívny výpočet, pretože je iba príkladný. Zároveň pre svoju neurčitosť neumožňuje posúdenie primeranosti výšky zmluvnej pokuty vo vzťahu k zabezpečenej povinnosti“. Na podporu svojich tvrdení poukázal na rozhodovaciu činnosť súdov. Rozhodnutie o trovách konania súd prvej inštancie odôvodnil s odkazom na ust. § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z., Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), v zmysle ktorého procesný úspech žalobcu a žalovanej je takmer rovnaký, preto sporovým stranám náhradu trov nepriznal.

5. Rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti napadol včas podaným odvolaním žalobca z odvolacích dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmenil tak, že žalovanú zaviazal na zaplatenie sumy 124,56 Eur, alebo rozsudok zruší a vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň si uplatnil trovy odvolacieho konania. Dôvodil, že dojednanie zmluvnej pokuty ako tzv. zabezpečovacieho inštitútu v zmluvných vzťahoch je plne v súlade s ust. § 544 ods. 1 OZ, účelom ktorého je donútiť dlžníka pod hrozbou majetkovej sankcie k riadnemu splneniu záväzku. Dojednaná pokuta má teda predovšetkým čeliť porušeniu povinnosti (funkcia prevenčná), lebo ak bude zabezpečená povinnosť plnená, bola hlavná funkcia zmluvnej pokuty vyčerpaná. Uviedol, že právny predchodca žalobcu a žalovaná si dohodli zabezpečovací inštitút zmluvnej pokuty pre prípad porušenia záväzku viazanosti, ktorý je definovaný v bode 3. Dodatku a ktorý okrem iného podľa písm. c) tohto odseku je: nezaplatenie ceny za poskytnuté služby účastníkom do 45 dní po splatnosti, na základe ktorého vznikne podniku právo na odstúpenie od zmluvy. Záväzok účastníka riadne a včas platiť cenu za poskytovanie služieb je definovaný aj v ods. 1 písm. b) Dodatku. Žalovaná porušila svoje povinnosti poskytnúť žalobcovi zmluvne dohodnuté protiplnenie tým, že neuhradzovala faktúry vystavené za poskytnuté služby riadne a včas. Namietal, že odôvodnenie rozsudku nereflektuje požiadavku ust. § 53 ods. 12 OZ, podľa ktorého neprijateľnosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru a služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí. Súd prvej inštancie hodnotil túto podmienku len vo všeobecnej rovine bez toho, aby sa zaoberal konkrétnymi okolnosťami nároku. Podľa žalobcu bola zmluvná pokuta individuálne dojednaná s ohľadom na to, že žalovaná mala možnosť vybrať si mobilný telefón a k tomu poskytovanú službu zo širokej škály ponúkaných tovarov a služieb, k čomu je logicky napočítaná suma zmluvnej pokuty. Zmluvná pokuta predstavuje paušalizovanú náhradu škody, ktorá pôvodnému veriteľovi vznikla v dôsledku nesplnenia záväzku žalovanej zotrvať počas vymedzenej doby viazanosti v zmluvnom vzťahu. Škoda pozostáva z ceny telefónu a sumy, ktorá pôvodnému veriteľovi vznikla v dôsledku poskytnutia iných služieb za akciové ceny práve s ohľadom na dobu viazanosti. Základ výšky zmluvnej pokuty uvedený v zmluve, resp. v Dodatku, zodpovedá výške poskytnutej zľavy z kúpnej ceny mobilného telefónu a dohoda o zmluvnej pokute zohľadňuje časový aspekt porušenia zmluvných povinností. Je teda zrejmé, že právny predchodca žalobcu určil základ výšky zmluvnej pokuty vo vzťahu k cene poskytnutého zariadenia a zľavenej cene za poskytované služby a v prípade neplnenia si svojich povinností je žalovaná povinná v podobe zmluvnej pokuty vrátiť cenové zvýhodnenie, ktoré požívala počas trvania záväzkového vzťahu. Zdôraznil, že žalovanej bola účtovaná zmluvná pokuta v zníženej výške 124,56 Eur so zohľadnením počtu dní, ktoré uplynuli z doby viazanosti, a to vrátane dní, počas ktorých bola žalovaná ešte pripojená (resp. poskytovanie služieb vo vzťahu k SIM karte ešte nebolo prerušené), avšak svoje zmluvné povinnosti riadne a včas platiť cenu za poskytnuté služby si neplnila. Zmluvná pokuta bola v dodatku vyjadrená degresívnym spôsobom, čo znamená, že základ zmluvnej pokuty vyjadrený v dodatku sa znižuje v závislosti od počtu dní uplynulých z doby viazanosti, tzn. do doby do prerušenia poskytovania služieb (resp. o čiastku zodpovedajúcu obdobiu, počas ktorého si zákazník plní svoje zmluvné povinnosti, ale tiež o čiastku zodpovedajúcu obdobiu, počas ktorého si zákazník síce neplní povinnosti riadne a včas uhrádzať faktúry za poskytované služby, ale poskytovanie služieb mu ešte nie je prerušené). Uvedené je vyjadrené vo vzorci výpočtu zmluvnej pokuty v ods. 3 Dodatku, ktorý je absolútne jasný a určitý (rovnako v texte žaloby). Základ zmluvnej pokuty je uvedený v tabuľke č. 1 Dodatku ako počiatočná suma, ktorá bude klesať. V závere na podporu svojich tvrdení poukázal na rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 19. októbra 2017, č. k. 19Co/142/2016-57, rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom z 15. augusta 2017, sp. zn. 4Csp/24/2016 a rozsudok Okresného súdu Malacky z 27. októbra 2017, sp. zn. 7C/256/2016.

6. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadrila.

7. Vyhovujúci výrok napadnutého rozsudku (I) nebol odvolaním napadnutý; v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie nadobudol právoplatnosť v zmysle ust. § 367 ods. 1 a contrario CSP a preto v nej nebol v odvolacom konaní preskúmaný.

8. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalobcu ako podané včas (§ 362 CSP), oprávnenou osobou (§§ 359 až 361 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§§ 355 až 358 CSP), bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 a contrario CSP, v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 CSP, z hľadísk v odvolaní uplatneného odvolacieho dôvodu

podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP a s prihliadnutím na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok konania v zmysle ust. § 380 ods. 2 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

9. Žalobca svojimi odvolacími námietkami nastolil predmetom odvolacieho prieskumu správnosť právneho posúdenia uplatneného nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty súdom prvej inštancie. K naplneniu odvolacieho dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP, a teda k právnym vadám rozhodnutia dochádza v prípadoch, ak súd na zistený skutkový stav alebo neaplikoval právnu normu vôbec, alebo hoc aj istú normu aplikoval zvolil normu nesprávnu, alebo hoc aj aplikoval normu a i tu správnu, nesprávne interpretoval jej obsah, alebo hoc aj zvolil správnu normu a túto i správne interpretoval, nesprávne ju na zistený skutkový stav aplikoval.

10. Súd prvej inštancie podľa odôvodnenia napadnutého rozsudku formuloval záver o nedôvodnosti žalobcom uplatnenej zmluvnej pokuty ťažiskovo na podklade myšlienkovej premisy o spotrebiteľskej neprijateľnosti dohody o zmluvnej pokute. Tú v spleti v jednotlivosti prevažne ťažko zrozumiteľných a vo vzájomnej súvislosti skôr nekonzistentných, ako nadväzujúcich úvah, pre ktoré odvolací súd v tomto uznesení mnohé z nich radšej citoval než parafrázoval, zdôvodnil vo svojej podstate nerovnováhou, ktorú tento zabezpečovací inštitút v právnom vzťahu strán založil. Argumentoval, že túto disproporciu vzhliadol predovšetkým v tom, že dohoda o zmluvnej pokute poskytla žalobcovi dispozičnú právomoc jednostranne určiť výšku zmluvnej pokuty a výrazne tak oslabil postavenie žalovanej, ktorá ako spotrebiteľka nemala ani najmenšiu možnosť ovplyvniť výšku zmluvnej pokuty. Z takéhoto vysvetlenia je evidentné, že záver o spotrebiteľskej neprijateľnosti súdu prvej inštancie je ťažiskovo vystavaný na precenení formulárovej podoby zmluvy. Súd prvej inštancie však vo svojich úvahách opomenul, že takýto záver (o neprijateľnosti zmluvnej podmienky), musí byť vždy preskúmateľným výsledkom vyhodnotenia rozhodujúceho spotrebiteľského kritéria, ktorým je primeraná rovnováha v právach a povinnostiach zmluvných strán (§ 53 ods. 1 veta prvá OZ), z čoho vyplýva, že záver o neprijateľnosti zmluvnej podmienky sa nevyhnutne bez kvalifikovaného zdôvodnenia takejto nerovnováhy nezaobíde. Za takéto zdôvodnenie rozhodne nemožno bez ďalšieho považovať len paušálny poukaz na nevýhodnejšie postavenie spotrebiteľa, rovnako ani opis subjektívnych predstáv o možných pohnutkách a okolnostiach, za ktorých spotrebiteľia obvykle vstupujú do právneho vzťahu s dodávateľom a ani len odkaz na formulárovú podobu zmluvných dojednaní, ktorá, a to je potrebné v okolnostiach prípadu zvlášť zdôrazniť, je predpokladom vôbec pre úvahu neprijateľnosti zmluvnej podmienky a predstavuje tak podmienku, a nie samotný dôvod zakladajúci neprijateľnosť. V úvahách o spotrebiteľskej neprijateľnosti dohody o zmluvnej pokute v spotrebiteľských vzťahoch je potrebné mať na zreteli, že zmluvná pokuta je v zásade právom aprobovaným zabezpečovacím prostriedkom i spotrebiteľských záväzkov a že len v tých konkrétnych prípadoch, kedy zmluvná pokuta napĺňa parametre spotrebiteľskej neprijateľnosti ju možno z pozície ochrany spotrebiteľa veriteľovi odoprieť. Pri posudzovaní veci z hľadiska spotrebiteľskej ochrany súd prvej inštancie nemal na zreteli tiež, že ani procesné ohľady, ktorých sa spotrebiteľovi v sporovom konaní dostáva (§ 290 a nasl. CSP) neznamenaajú úplné vylúčenie základných atribútov kontradiktórneho konania, medzi inými tiež následku nepopretia skutkových tvrdení žalobcu, ktorým je nastúpenie domnienky ich nespornosti (151 ods. 1 CSP). Treba mať tiež na pamäti, že procesná ochrana spotrebiteľa musí vždy nadväzovať na podstatu spotrebiteľského hmotného práva, ktorým je ochrana spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami, nekalými obchodnými praktikami a závadnými výrobkami. Preto odklon od kontradiktórnosti konania, suplovaním prostriedkov procesnej obrany za spotrebiteľa, musí byť vždy opodstatnený niektorým z týchto objektov spotrebiteľskej ochrany a nemôže byť postavený len na akomsi hľadaní dôvodu pre nevyhovenie žalobe dodávateľa za každú cenu, ktorý fenomén je v rozhodovacej praxi okresných súdov viac ako evidentný. Netreba totiž zabúdať na to, že aj v spotrebiteľských sporoch musí rozhodnutie súdu smerovať k spravodlivému a vyváženému usporiadaniu pomerov strán tak, aby sa spotrebiteľovi v okolnostiach prípadu dostalo primeranej spotrebiteľskej ochrany za súčasného rešpektovania poctivo nadobudnutých práv dodávateľa. Týmito úvahami odvolací súd mienil poukázať nielen na vecnú kontraproduktívnosť, ale výslovne i procesnú neprípustnosť dokazovania a otvárania a riešenia takých nesporných skutkových otázok, ktoré nemajú zrejmu súvislosť s ochranou spotrebiteľa z právom aprobovaných hľadísk, predovšetkým však z pohľadu neprijateľných zmluvných podmienok. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku je tento zámer súdu prvej inštancie - ochrániť spotrebiteľa pred zmluvnou pokutou za každú cenu, celkom zrejmé. Vyplýva to už len z rozsahu dielčích dôvodov, pre ktoré súd prvej inštancie žalobu v tejto časti zamietol. Pri ich formulovaní však, ako už bolo zmienené na inom mieste tohto odôvodnenia, súd prvej inštancie nebol dôsledný, a to nie len preto, že jeho dielčie právne úvahy neboli presvedčivé, ale tiež i z dôvodu, že jeho finálna právna kvalifikácia spočíva na viacerých nezlučiteľných záveroch. Takto zmätočne súd prvej

inštancie zmiešal právne následky neplatnosti dohody o zmluvnej pokute pre jej neurčitosť (body 17 a 23 odôvodnenia napadnutého rozsudku), neplatnosti dohody o zmluvnej pokute pre jej rozpor s dobrými mravmi (bod 24), spotrebiteľskej neprijateľnosti tejto podmienky (predovšetkým body 18 a 28), a napokon aj neprímeranosti výšky zmluvnej pokuty k hodnote zabezpečovanej povinnosti (bod 17, 18 a 24). K tomu odvolací súd poznamenáva, že posudzovanie primeranosti výšky zmluvnej pokuty k hodnote a významu zabezpečovanej povinnosti je logicky vylúčené vo vzťahu k neplatnej zmluvnej podmienke, a to neplatnej aj z dôvodu jej spotrebiteľskej neprijateľnosti. Je potrebné mať tiež na zreteli, že konfrontácia s dobrými mravmi, nepredstavuje alternatívu zákonnosti, ale vždy len krajný spôsob právneho posúdenia veci pokiaľ zákonná úprava inak nevytvára priestor pre účinnú ochranu ohrozených alebo porušených práv. Preto podľa názoru odvolacieho súdu korektív dobrých mravov je potrebné pri právnom posúdení použiť len v prípade, ak spor nemožno v rámci spoločenskej predstavy o dobrom a spravodlivom vyriešiť aplikáciou pozitívneho práva.

11. Tendencný prístup súdu prvej inštancie sa naplno prejavil tiež v jeho skutkových záveroch, z ktorých viaceré nemali oporu vo vykonaných dôkazoch, alebo sa opierali o zistenia, ktoré jednoducho nezodpovedali skutočnosti. Takýto relevantný dôkazný podklad postrádajú predovšetkým zistenia prvoinštančného súdu ohľadne formulácie dojednania o zmluvnej pokute (bod 17 a 18 odôvodnenia napadnutého rozsudku), o neprímeranosti výšky zmluvnej pokuty k závažnosti a významu porušenej povinnosti (bod 18), ďalej že z uzavretých zmlúv nevyplýva, na aké obdobie boli uzavreté, resp. na aké obdobie boli žalovanému poskytnuté benefity (body 22 a 23) a že žalobcovi nemohla vzniknúť žiadna škoda, keďže žalovanej neposkytol žiadnu zľavu z predmetného telekomunikačného zariadenia (bod 24).

12. Súd prvej inštancie vedený sčasti predčasnými a sčasti nesprávnymi právnymi úvahami ohľadne spôsobu posúdenia platnosti, spotrebiteľskej prijateľnosti a primeranosti dohody o zmluvnej pokute a ďalších podmienok dôvodnosti tejto časti uplatneného nároku, neustálil správne skutkový stav potrebný pre záver o dôvodnosti jeho základu a výšky. Nakoľko tento nedostatok vzhľadom na povahu a rozsah jeho procesných dôsledkov nemožno efektívne napraviť v odvolacom konaní, došlo tým k naplneniu dôvodu, pre ktorý odvolaciemu súdu z pohľadu ust. § 389 ods. 1 písm. c) CSP neostávalo iné ako rozhodnutie súdu prvej inštancie v zamietavom výroku a tiež v závislom výroku o trovách konania (§ 396 ods. 3 CSP) zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

13. V ďalšom konaní bude úlohou súdu prvej inštancie zabezpečiť si dostatočný skutkový podklad pre posúdenie platnosti, spotrebiteľskej prijateľnosti a primeranosti dohody strán o zmluvnej pokute v oboch zmluvách. K tomu v intenciách v tomto uznesení vytknutých nesprávností vyvodí zodpovedajúce skutkové zistenia z už vykonaných dôkazov, eventuálne umožní stranám uplatniť i ďalšie prostriedky procesného útoku a procesnej obrany a po prípadnom doplnení dokazovania, či už dôkazmi, ktoré strany navrhli alebo ešte navrhnu v nastávajúcom priebehu konania, alebo ktoré sú pre rozhodnutie vo veci nevyhnutné a ich vykonanie je možné aj bez iniciatívy spotrebiteľa s použitím ust. § 295 CSP, súd prvej inštancie vo veci opätovne rozhodne. V novom rozhodnutí prvoinštančný súd vezme do úvahy len tie skutočnosti, ktoré vyšli (vyjdú) v konaní najavo (Čl. 11 ods. 4 CSP) procesne správnym postupom, pričom vo svojich úvahách pri právnom posudzovaní veci vyjde z názoru odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP), tak ako ho vyjadril v tomto uznesení. Nové rozhodnutie súd prvej inštancie náležite odôvodní tak, aby sa dôsledne a presvedčivo vysporiadal so všetkými skutkovo a právne relevantnými otázkami riešenými v konaní a argumentmi sporových strán a zároveň, aby odôvodnenie nielen formálne spĺňalo náležitosti požadované ust. § 220 ods. 2 CSP, ale aby i materiálne zodpovedalo kritériám spravodlivého odôvodnenia. Pokiaľ niektoré z tvrdení strán nebude pre súd prvej inštancie úplné, určité alebo zrozumiteľné bude jeho povinnosťou procesne predpokladaným spôsobom tento nedostatok napraviť (§ 128, § 129 alebo § 150 ods. 2 CSP); vyhne sa pritom formalistickému a paušálnemu prístupu pri hodnotení rozhodujúcich skutočností, a tiež i pri ich vyjadrení v odôvodnení. Sústreď sa na konkrétny obsah dojednaní o zmluvnej pokute, ich určitosť, a tiež aj ich reálny dopad na vyváženosť posudzovaného právneho vzťahu strán, v záujme dosiahnutia podstaty procesným poriadkom sledovaného cieľa civilného sporového konania, ktorým je ochrana zákonnosti, spotrebiteľské právo nevynímajúc, nie ale ochrana spotrebiteľa pred dôsledkami porušenia jeho právnych povinností.

14. Pokiaľ súd prvej inštancie takto usmernenými úvahami dospeje k záveru o neprijateľnosti dohody o zmluvnej pokute, z odôvodnenia jeho rozhodnutia musí jasne, zrozumiteľne a presvedčivo vyplývať nielen všeobecný právny dôvod, ale tiež konkrétne právne úvahy, ktorými sa v tomto závere riadil a

rovnako i skutkové zistenia preukazujúce naplnenie predpokladov právnej normy, z ktorej neprijateľnosť vyvodil. Odvolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že nerovnováhu v spotrebiteľskom právnom vzťahu nemožno vzhľadom len v úprave, zakladajúcej právo na zmluvnú pokutu výlučne na strane dodávateľa. Takéto nazeranie na rozsah ochrany spotrebiteľa sa totiž podľa názoru odvolacieho súdu míňa účelu spotrebiteľského práva a deformuje samotnú podstatu zmluvnej pokuty ako zabezpečovacieho inštitútu. Je potrebné mať na zreteli, že nie každý právny vzťah svojim obsahom predurčuje faktickú potrebnosť a právnu možnosť zabezpečiť plnenie povinností na oboch zmluvných stranách a rovnako tiež, že prirodzene každý zabezpečovací inštitút má väčšiu alebo menšiu mieru disproporcie, keďže už len jeho účelom je prakticky pomôcť realizovať práva len jednej strane. V okolnostiach tohto prípadu nemožno prehliadať tiež skutočnosť, že posudzovanou zmluvnou pokutou je zabezpečovaná návratnosť právnym predchodcom žalobcu už pri vzniku právneho vzťahu vynaložených hodnôt, pričom sa nejaví, aby takáto konkrétna majetková ujma hrozila z prípadného neplnenia záväzkov žalobcom i žalovanej. Odvolací súd ďalej upriamuje pozornosť na to, že zmluvná pokuta, a to aj v spotrebiteľských vzťahoch, plní funkciu paušalizovanej náhrady škody v prípade porušenia právnej povinnosti, a preto predpokladom vzniku nároku na jej zaplatenie je samotné porušenie právnej povinnosti bez ohľadu na výšku porušením právnej povinnosti spôsobenej škody (i výšky dlhu) a bez zreteľa tiež na to, či následkom porušenia povinnosti nejaká škoda vôbec vznikla. To ďalej znamená, že primeranosť výšky zmluvnej pokuty nemožno odvodzovať od škody, ktorá porušením právnej povinnosti skutočne vznikla, ale od porovnania s hodnotou a významom zabezpečovanej povinnosti v čase, keď k tomuto zabezpečeniu došlo. K tomu však zo strany súdu prvej inštancie ani len náznakom nedošlo. Pritom je evidentné, že v danom prípade hodnota zmluvnou pokutou zabezpečovanej povinnosti zodpovedala minimálne výške zliav zo spotrebiteľských cien služieb, poskytnutie ktorých právny predchodca žalobcu podmienil prevzatím záväzku žalovanou zotrvať v zmluvnom vzťahu s ním po určený čas. Za skutkového stavu ustáleného súdom prvej inštancie, z ktorého vychádzal tiež odvolací súd, javí sa byť nateraz logický a celkom opodstatnený ekonomický zámer žalobcu poskytnúť žalovanej, či už na začiatku ich zmluvného vzťahu alebo v jeho priebehu, hodnotovú výhodu, ktorú si mienil kompenzovať zmluvnou viazanosťou žalovanej po istý čas, v ktorom by pri určitom produkte služieb a objeme nákladov s ním spojených, pravidelnými úhradami za služby žalovanou, dosiahol očakávaný obrát a z neho pokryl náklady a prirodzene dosiahol tiež zisk. Naopak nejaví sa byť v zrejmej, a už vôbec nie, v hrubej nerovnováhe s takto nastaveným usporiadaním právneho vzťahu strán požiadavka žalobcu za situácie, keď žalovaná riadne neplní svoju základnú povinnosť platiť dohodnutú cenu služieb, kompenzovať stratu či zvýšený náklad, v súvislosti s poskytnutými benefitmi, zmluvnou pokutou. Ani jej výška, pokiaľ primerane zodpovedá tejto výhode, sa na prvý pohľad nejaví byť neprimeraná, už vôbec nie pokiaľ sa uplynulým časom doby viazanosti alikvotne znižuje. V tejto súvislosti nemožno podľa odvolacieho súdu prehliadať skutočnosť, že regresívny spôsob dojednaní výšky zmluvnej pokuty je bezpochyby reakciou právneho predchodcu žalobcu na výhrady právnej praxe k tomu, že ním skôr požadované zmluvné pokuty nezohľadňovali čas v rámci dohodnutého obdobia viazanosti, v ktorom spotrebiteľ svoje peňažné záväzky riadne plnil. Jedná sa teda evidentne o prvok vyvažujúci rovnováhu práv a povinností v právnom vzťahu strán v prospech spotrebiteľa, a preto logicky by vo svojej podstate sám o sebe dôvodom neprijateľnosti nemal byť a ani nerovnováhu v právnom postavení strán by prirodzene nemal umocňovať. Zo skutočností, ktoré vyšli najavo v doterajšom priebehu konania, odvolací súd nevzhliadol nič nečestné ani na požiadavke žalobcu, aby mu žalovaná vrátila zapožičané zariadenia, prostredníctvom ktorých jej poskytoval služby a rovnako ani na zabezpečení splnenia uvedenej povinnosti zmluvnou pokutou. Odvolací súd zdôrazňuje, že pri hodnotení primeranosti výšky tejto zmluvnej pokuty je potrebné mať na zreteli jej odlišnosť od zmluvnej pokuty, dohodnutej stranami pre prípad porušenia povinnosti viazanosti, a preto zaiste bez ďalšieho vysvetlenia nemôže obstať súdom prvej inštancie len paušálne prenesený argument o jej spotrebiteľskej neprijateľnosti.

15. Obdobne súd prvej inštancie presvedčivo odôvodní svoj prípadný záver o neplatnosti dohody o zmluvnej pokute. Vo svojich úvahách v tomto smere bude vychádzať z požiadavky priority výkladu, ktorý vedie k platnosti zmluvy. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 5/2014, v ktorom tento konštatoval, že prílišný právny formalizmus a prehnané nároky na formuláciu zmluvy nemožno z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať, lebo evidentne zasahujú do zmluvnej slobody občana, vyplývajúcej z princípu zmluvnej voľnosti (autonómie vôle) podľa čl. 2 ods. 3 ústavy. Ústavný súd v tomto rozhodnutí zároveň zdôraznil, že jedným zo základných princípov výkladu zmlúv je priorita výkladu, ktorý vedie k platnosti zmluvy, pred takým výkladom, ktorý vedie k neplatnosti, ak do úvahy prichádzajú obidva výklady. Neplatnosť zmluvy má byť teda výnimkou, a nie zásadou. Taká prax, keď všeobecné súdy preferujú celkom opačnú tézu, uprednostňujúcu výklad vedúci k neplatnosti zmluvy

pred výkladom nezakladajúcim jej neplatnosť, preto nie je ústavne konformná a je v rozpore s princípmi právneho štátu vyplývajúcimi z čl. 1 ústavy. Obsahovo výstižnými a inšpiratívnymi k prejednávanej veci sú tiež závery Ústavného súdu ČR v jeho rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 340/2012, podľa ktorých preferencia výkladu uchovávaajúceho právny úkon v platnosti kladie vysoké nároky na odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktorým sa právny úkon vyhlasuje za neplatný. Z takého rozhodnutia musí byť najmä dostatočne zrejmé, z akého právneho dôvodu má neplatnosť právneho úkonu vyplývať, či porušenie danej právnej normy vedie k neplatnosti právneho úkonu alebo k inému právnemu následku (náhrada škody, povinnosť vyzvať na odstránenie procesných nedostatkov) a aké skutkové zistenia preukazujú naplnenie predpokladov právnej normy, z ktorej vyplýva neplatnosť právneho úkonu. Z ústavného hľadiska požiadavky právnej istoty a preferencie platnosti právnych úkonov je nevyhnutné, aby o neplatnosti právneho úkonu nerozhodovali okolnosti, ktoré zákon neuvádza ako dôvody neplatnosti. Zároveň majú sudy pri posudzovaní neplatnosti právnych úkonov zohľadniť aj zmysel a účel právnej úpravy, ktorá s určitým nedostatkom právneho úkonu spája právny následok v podobe jeho neplatnosti. V záujme vyhnúť sa prípadným nesprávnostiam pri posudzovaní platnosti dojednaní o zmluvnej pokute v ďalšom konaní odvolací súd poznamenáva tiež, že zákonná požiadavka určitosti právneho úkonu (§ 37 ods. 1 OZ) vo všeobecnosti smeruje k poznateľnosti obsahu dojednania; vyžaduje teda, aby stranám bolo jasné, a aby bolo i objektívne poznateľné, čo je jeho predmetom. V prípade zabezpečovacích úkonov sa požiadavka určitosti spája s potrebou určenia či objektívnej určiteľnosti tiež zabezpečenej pohľadávky alebo právnej povinnosti, bez ohľadu na to, či je predmetom zabezpečenia existujúca alebo budúca pohľadávka (právna povinnosť). Pre bezproblémovú realizáciu práv a povinností (tiež) z dohody o zmluvnej pokute bude dôležité, aby vyjadrenie zabezpečenej povinnosti predstavovalo jasný a objektívne preskúmateľný podklad pre uplatnenie práva z takejto dohody. Takúto požiadavku nespĺňajú napríklad nekonkrétne vyjadrenia alebo kvalitatívne či kvantitatívne neuzavreté výpočty do úvahy prichádzajúcich zmluvných a zákonných nárokov a ich príslušenstva, alebo prípadných iných zmluvných vzťahov, ktoré ešte nevznikli, a ktorých obsah vôbec nie je známy a pohľadávok z týchto vzťahov. Naproti tomu určitosť spôsobu vymedzenia zabezpečovanej právnej povinnosti nijak neuberá, pokiaľ je zmluvnou pokutou zabezpečených súčasne viacero právnych povinností a bez právnej relevancie v tomto smere je tiež ich prípadná rozdielna hodnota či význam. Rozsah a spektrum zmluvnou pokutou zabezpečených povinností pri ich inak konkrétnom vyjadrení pripúšťa úvahy o primeranosti zabezpečenia, avšak záver o neurčitosti, podľa názoru odvolacieho súdu sám o sebe bez ďalšieho neopodstatňuje.

16. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie tiež o všetkých trovách, vrátane trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti uzneseniu odvolacieho súdu odvolanie nie je prípustné (§ 355 CSP).

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Táto povinnosť neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa

predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.